യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 3✓
(ഉത്പത്തിപ്രകരണമ്)/സർഗം 110✓

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

പരമാത്/കാരണാ-ദാദൗ/ ചി+ച്ചേ+ത്യപദ-പാതിനീ .
കലനാ-പദ-മാസാ+ദ്യ കലാ കലി-ലതാം(ങ്) ഗതാ .. 1

അസത്/സ്വേവ വിമോ-ഹേഷു രാമൈവം/പ്രായ-വൃ+ത്തിഷു .
ഘനേഷു തു+ച്ഛതാ-മേ+ത്യ ചിരായ പരി-മൂർ+ച്ഛതി .. 2

അസദേവ മനോ-വൃത്തിർ/മ്ലാനോ വിസ്താര/യ+ത്യലമ്.
ദുഃഖം(ൻ) ദോഷ-സഹ+സ്രേണ വേതാലാ-നിവ ബാലികാ .. 3

സദേവ ഹി മഹാ-ദുഃഖ-മസ+ത്താം(ൻ) നയതി+ ക്ഷണാത് .
നിഷ്/കല+ങ്കാ മനോ-വൃ+ത്തി/ര+ന്ധ-കാര-മിവാർക/രുക് .. 4

നയ+ത്യ+ഭ്യാ-ശതാം(ൻ) ദൂരം(ൻ) ദൂര-മ+ഭ്യാ-ശതാം(ൻ) നയേത് .
മനോ വൽഗതി ഭൂതേഷു/ ബാലോ ബാല-ഖഗേ+ഷ്വിവ .. 5

അഭയം/ ഭയ-മ+ജ്ഞ+സ്യ ചേതസോ വാസനാ-വതഃ .
ദൂരതോ മുഗ്ധ/പാ+ന്ഥ+സ്യ+ സ്ഥാണു+ര്യാതി പിശാച-താമ് .. 6

ശ+ത്രു+ത്വം ശ+ങ്കതേ മി+ത്രേ കല+ങ്ക-മലിനം മനഃ .
മദാ-വിഷ്ട-മതിർ-ജ+ന്തുർ/ഭ്രമത്/പ+ശ്യതി ഭൂതലമ് .. 7

പ+ര്യാ-കുലേ ഹി മനസി ശശിനോ ജായതേ഼ശനിഃ .
അമൃതം(വ്) വിഷ-ഭാവേന ഭു+ക്തം(യ്) യാതി വിഷ+ക്രിയാമ് .. 8

സുര-പ+ത്തന-നിർമാണ-മസത്-സദിവ പ+ശ്യതി .
വാസനാ/വലിതം(ഞ്) ചേതഃ(സ്) സ്വപ്ന-വ+ജ്ജാ+ഗ്ര/ദേവ ഹി .. 9

മോഹൈക-കാരണം(ഞ്) ജ+ന്തോർ-മനസോ വാസനോ+ല്വണാ .
ഉത്/ഖാത+വ്യാ+ പ്രയ+ത്നേന മൂലോ+ച്ഛേദേന സൈവ ച .. 10

വാസ-നാവാ-ഗുരാ-കൃഷ്ടോ മനോ/ഹരി-ണകോ നൃണാമ് .
പരാം(വ്) വിവശതാ-മേതി സംസാര-വന-ഗുല്മകേ .. 11

യേന+ ച്ഛിന്നാ വിചാരേണ ജീവ+സ്യ+ ജ്ഞേയ-വാസനാ .
നിര+ഭ്ര+സ്യേവ സൂ+ര്യ+സ്യ ത+സ്യാ-ലോകോ വിരാജതേ .. 12

അത+സ്ത്വം/ മന ഏവേദം(ൻ) നരം(വ്) വി+ദ്ധി ന ദേഹകമ് .
ജഡോ ദേഹോ മന+ശ്ചാ+ത്ര ന ജഡം(ൻ) നാജഡം(വ്) വിദുഃ .. 13

യത്/കൃതം മനസാ താത തത്/കൃതം വി+ദ്ധി രാഘവ .
യ+ത്ത്യ+ക്തം മനസാ താവത്-ത+ത്ത്യ+ക്തം(വ്) വി+ദ്ധി ചാനഘ .. 14

മനോ-മാ+ത്രം(ഞ്) ജഗത്.കൃത്സ്നം/ മനഃ(ഫ്) പ+ര്യ+ന്ത-മണ്ഡലമ് .
മനോ+ വ്യോമ മനോ ഭൂമിർ/മനോ വായുർ/മനോ മഹാൻ .. 15

മനോ യദി പദാർഥേ തു/ തദ്/ഭാവേ-നന യോജ-യേത് .
തതഃ(സ്) സൂര്യോ-ദയേ്ഽ+പ്യേതേ/ ന+ പ്രകാശാഃ(ഖ്) കദാചന .. 16

മനോ മോഹ-മുപാ-ദ+ത്തേ യ+സ്യാസൗ മൂഢ ഉ+ച്യതേ .
ശരീരേ മോഹ-മാപ+ന്നേ ന ശവോ മൂഢ ഉ+ച്യതേ .. 17

മനഃ(ഫ്) പ+ശ്യ ഭവ+ത്യ+ക്ഷി+ ശ്രു+ണ്വച്-ഛ്രവ-ണതാം(ങ്) ഗതമ് .
ത്വഗ്/ഭാവം/ സ്പർശനാ-ദേതി+ ഘ്രാണതാ-മേതി ജി+ഘ്രണാത് .. 18

രസനാ+ദ്രസതാ-മേതി വിചി+ത്രാസ്-ത+ത്ര വൃ+ത്തിഷു .
നാടകേ നൂടവ+ദ്ദേഹേ മന ഏവാനു-വർതതേ .. 19

ലഘു ദീർഘം(ങ്) കരോ+ത്യേവ സ+ത്യേ്ഽസ+ത്താം പ്രയ+ച്ഛതി .
കടുതാം(ൻ) നയതി+ സ്വാദു/ രിപും(ൻ) നയതി മി+ത്ര+താമ് .. 20

യ ഏവ+ പ്രതി-ഭാസോ്ഽ+സ്യ ചേതസോ വൃ+ത്തി-വർതിനഃ .
തതസ്-തദേവ+ പ്രത്യക്ഷം(ൻ) തഥാ+ത്രാനു-ഭവാ-ദിഹ .. 21

പ്രതി-ഭാസ-വശാ-ദേവ+ സ്വപ്നാ-കുലിത-ചേതസഃ .
ഹരി+ശ്ച+ന്ദ്ര+സ്യ സംപ+ന്നാ/ രാ+ത്രിർ/ദ്വാദശ-വാർഷികീ .. 22

ചി+ത്താനു-ഭാവ-വശതോ മുഹൂർ/ത+ത്വേ ഗതം(യ്) യുഗമ് .
ഇ+ന്ദ്ര+ദ്യുമ്ന+സ്യ വൈരി+ഞ്ച്യ-പുരാ+ഭ്യ+ന്തര-വർതിനഃ .. 23

മനോ+ജ്ഞയാ മനോ-വൃ+ത്ത്യാ സുഖതാം(യ്) യാതി രൗരവമ് .
പ്രാതഃ(ഫ്)പ്രാപ്ത+വ്യ/രാ+ജ്യ+സ്യ സുബ+ദ്ധ+സ്യേവ ബ+ന്ധനമ് .. 24

ജിതേ മനസി സർ/വൈവ വിജിതാ ചേ+ന്ദ്രിയാ-വലിഃ .
ശീ+ര്യ-തേച യഥാ ത+ന്തൗ/ ദഗ്ധേ മൗ+ക്തിക-മാലികാ .. 25

സർവ+ത്ര+ സ്ഥിതയാ+ സ്വ+ച്ഛ/രൂപയാ നിർവി-കാരയാ .
സമയാ സൂ+ക്ഷ്മയാ നിത്യം(ഞ്) ചി+ച്ഛ+ക്ത്യാ സാ+ക്ഷി/ഭൂതയാ .. 26

സർവ-ഭാവാനു-ഗതയാ/ നചേ+ത്യാർഥ-വിഭി+ന്നയാ .
രാമാ+ത്മ-സ+ത്തയാ മൂക/മപി ദേഹ-സമം(ഞ്) ജഡമ് .. 27

മനോഽ+ന്ത+ശ്ചലതി+ വ്യർഥം/ മനനൈ/ഷണ-മു+ഹ്യയാ .
ബഹിർ/ഗിരി-സരി+ദ്വ്യോമ/സമു+ദ്ര-പുര-ലീലയാ .. 28

ജാ+ഗ്ര+ച്ചാഭി-മതം(വ്) വസ്തു നയ+ത്യമൃത-മൃഷ്ട-താമ് .
അനീ-ഹിതം(ഞ്) ച വിഷതാം(ൻ) നയ+ത്യമൃത-മ+പ്യലമ് .. 29

അമൃഷ്ട-സർവ-ഭാവാനാ-മല-മാ+ത്മച-മത്/കൃതിമ് .
മനഃ(സ്) സ്വാഭി/മതാ-കാരം/ രൂപം സൃജതി വസ്തുഷു .. 30

സ്പ+ന്ദേഷു വായുതാ-മേതി+ പ്രകാശേഷു+ പ്രകാശ-താമ് .
ദ്രവേഷു+ ദ്രവതാ-മേതി ചി+ച്ഛ+ക്തി+സ്ഫുരിതം/ മനഃ .. 31

പൃ+ഥ്വ്യാം(ങ്) കഠി-നതാ-മേതി/ ശൂ+ന്യതാം/ ശൂ+ന്യ-ദൃഷ്ടിഷു .
സർവ+ത്രേ+ച്ഛാ+സ്ഥിതിം(യ്) യാതി/ ചി+ച്ഛക്തി+സ്ഫുരിതം മനഃ ..32

ശു+ക്ലം(ങ്) കൃഷ്ണീ-കരോ+ത്യേവ കൃഷ്ണം(ൻ) നയതി ശു+ക്ലതാമ് .
വിനൈവ ദേശ-കാലാ+ഭ്യാം/ ശക്തിം/ പ+ശ്യാ+സ്യ ചേതസഃ .. 33

മന+സ്യ+ന്യ+ത്ര സംസക്തേ/ ചർവിത+സ്യാപി ജി+ഹ്വയാ .
ഭോജന+സ്യാപി മൃഷ്ടസ്യ/ ന+ സ്വാദോഽ+സ്യാനു-ഭൂയതേ .. 34

യ+ച്ചി+ത്ത-ദൃഷ്ടം(ൻ) തദ്-ദൃഷ്ടം(ൻ) ന- ദൃഷ്ടം(ൻ) തദ-ലോകിതമ് .
അ+ന്ധ-കാരേ യഥാ രൂപ/മി+ന്ദ്രിയം(ൻ) നിർമിതം(ൻ) തഥാ .. 35

ഇ+ന്ദ്രിയേണ മനോ ദേഹി മനസേ+ന്ദ്രിയ-മു+ന്മനഃ .
ഇ+ന്ദ്രിയാണി+ പ്രസൂതാനി/ മനസോ നേ+ന്ദ്രിയാ+ന്മനഃ .. 36

അ+ത്യ+ന്ത-ഭി+ന്നയോ/രൈ+ക്യം(യ്)-
യേഷാം(ഞ്) ചി+ത്ത-ശരീരയോഃ .
ജ്ഞാത+ജ്ഞേയാ മഹാ+ത്മാനോ മന+സ്യാസ്തേ സുപ+ണ്ഡിതാഃ .. 37

കുസുമോ+ല്ലാസി/ധ+മ്മി+ല്ലാ/ ഹേലാ-ചലിത-ലോചനാ .
കാഷ്ഠ-കു-ഡ്യോ-പമാങ്/ഗേഷു ല+ഗ്നാ+പ്യ/മനസോഽങ്/ഗനാ .. 38

മന+സ്യ+ന്യ+ത്ര സംസ+ക്തേ വീത-രാഗേണ കാനനേ .
ക്ര+വ്യാദ-ചർവിതോഽ+ങ്ക+സ്ഥഃ(സ്) സ്വകരോഽപി-ന ല+ക്ഷിതഃ .. 39

സുഖീ/കർതും/ സുദുഃഖാനി ദുഃഖീ-കർതും/ സുഖാനി ച .
സുഖേ/നൈവാശു- യു+ജ്യ+ന്തേ മനസോഽതിശയാ മുനേഃ .. 40

മന+സ്യ+ന്യ+ത്ര സംസ+ക്തേ ക+ഥ്യ-മാനാപി യ+ത്നതഃ .
ലതാ പരശു-കൃ+ത്തേവ/ കഥാ വി+ച്ഛി+ദ്യതേ ബത .. 41

മന+സ്യ+ദ്രി/തടാ-രൂഢേ/ ഗൃഹ+സ്ഥേനാപി ജ+ന്തുനാ .
ശു+ഭ്രാ+ഭ്ര-ക+ന്ദര+ഭ്രാന്തി/ദുഃഖം സമനു-ഭൂയതേ .. 42

മന+(സി-ഉ)+ല്ല-സിതേ+ സ്വപ്നേ/ ഹൃ+ദ്യേവ പുര-പർവതാഃ .
ആകാശ ഇവ വി+സ്തീർണേ/ ദൃ+ശ്യ+ന്തേ നിർമിതാഃ(ഹ) ക്ഷമാഃ .. 43

മനോ വിലു-ലിതേ+ സ്വപ്നേ ഹൃ+ദ്യേ-വാ+ദ്രി-പുരാ-വലിമ് .
തനോതി ചലിതാമ്/ഭോധിർ/വീചീ-ചയ-മിവാ+ത്മനി .. 44

അ+ന്ത/രബ്ധി-ജലാ+ദ്യ+ദ്വത്-തരങ്ഗാ-പീഡ-വീചയഃ .
ദേഹാന്തർ/മനസസ്-തദ്വത്-സ്വപ്നാ+ദ്രിപുര-രാജയഃ .. 45

അ+ങ്കുര+സ്യ യഥാ പ+ത്ര/ലതാ-പുഷ്പ-ഫല-ശ്രിയഃ .
മന-സോ്+സ്യ തഥാ ജാഗ്രത്-സ്വപ്ന-വി+ഭ്രമ-ഭൂമയഃ .. 46

വ്യതി-രി+ക്താ യഥാ ഹേമ്നോ/ ന ഹേമ-വനിതാ തഥാ .
ജാഗ്രത്-സ്വപ്ന+ക്രിയാ-ലക്ഷ്മീർ/വ്യതി-രി+ക്താ ന ചേതസഃ .. 47

ധാരാ-കണോർ/മിഫേന+ശ്രീ/+ര്യഥാ സംല+ക്ഷ്യതേ്മ്/ഭസഃ .
തഥാ വിചി+ത്ര-വിഭവാ നാനാ-തേയം ഹി ചേതസഃ .. 48

സ്വചി+ത്ത-വൃ+ത്തിരേ-വേഹ ജാ+ഗ്രത്-സ്വപ്ന-ദൃശോ-ദിതമ് .
രസാ-വേശാ-ദുപാ-ദ+ത്തേ ശൈലൂഷ ഇവ ഭൂമി-കാമ് .. 49

ച+ണ്ഡാ-ല+ത്വം ഹി ലവണേ+ പ്രതി+ഭാസ-വശാ+ദ്യഥാ .
തഥേദം(ഞ്) ജഗദാ-ഭോഗി മനോ മനന-മാ+ത്രകമ് .. 50

യ+ദ്യത്-സംവേ+ദ്യതേ കിംചിത്-തേന തേനാശു ഭൂയതേ .
മനോ മനന-നിർമാണം(യ്) യഥേ+ച്ഛസി തഥാ കുരു .. 51

നാനാ-പുര-സരി+ച്ഛൈല-രൂപതാ-മേ+ത്യ ദേഹിനാമ് .
തനോ+ത്യ+ന്തഃ(സ്)സ്ഥ-മേവേദം(ഞ്) ജാഗ്രത്-സ്വപ്ന-മയം മനഃ .. 52

സുര+ത്വാദ്-ദൈത്യതാ-മേത്യ നാഗ+ത്വാ+ന്ന-ഗതാ-മപി .
പ്രതിഭാസ-വശാ+ച്ചി+ത്ത/മാപന്നം(ൽ) ലവണോ യഥാ .. 53

നര+ത്വാ-ദേതി നാരീ+ത്വം/ പിതൃ+ത്വാത്/പു+ത്രതാം(ങ്) ഗതഃ .
യഥാ+ ക്ഷി+പ്രം പ്രതി നരഃ(സ്) സ്വസം(ങ്)ക+ല്പാ+ത്തഥാ മനഃ .. 54

സംക+ല്പതഃ(ഫ്) പ്ര+മ്രി-യതേ സംകല്പാ+ജ്ജായതേ പുനഃ .
മന+ശ്ചിര+ന്ത-നാ+ഭ്യസ്താ+ജ്ജീവതാ-മേ+ത്യനാ-കൃതി .. 55

മനോ മനന-സംമൂഢ-മൂഢ-വാസന-മാതതമ് .
സംകല്പാ+ദ്യോനി-മായാതി സുഖ-ദുഃഖേ ഭയാ-ഭയേ .. 56

സുഖംൻ) ദുഃഖം(ഞ്) ച മനസി/ തിലേ തൈല-മിവ+ സ്ഥിതമ് .
ത+ദ്ദേശ-കാല-വശതോ ഘനം(വ്) വാ തനു വാ ഭവേത് .. 57

തൈലം(ൻ) തില+സ്യ ചാ+ക്രാ+ന്ത്യാ+ സ്ഫുടതാ-മേതി ശാ+ശ്വതീമ് .
ചേതസോ മനനാ/സംഗാദ്/ഘനീ-ഭൂതേ സുഖാ-സുഖേ .. 58

ദേശ-കാലാഭി-ധാനേന രാമ സംകല്പ ഏവ ഹി .
ക+ഥ്യതേ ത+ദ്വശാ+ദ്യസ്മാദ്-ദേശകാലൗ/ സ്ഥിതിം(ങ്) ഗതൗ .. 59

പ്രശാ+(മി-അ)+ത്യു-ല്ല-സ+ത്യേതി/ യാതി ന+ന്ദതി വൽഗതി .
മനഃ(ശ്)ശരീര-സംക+ല്പേ ഫലിതേ ന ശരീരകമ് .. 60

നാനാ+സ്ഫാര-സമു+ല്ലാസൈഃ(സ്) സ്വസം-ക+ല്പോപ-ക+ല്പിതൈഃ .
മനോ വൽഗതി ദേഹേఽ+സ്മിൻഥ്.സാ+ധ്വീ-വാന്തഃ(ഫ്)പുരാജിരേ .. 61

ചാപലേ+ പ്രസരസ്-തസ്മാ-ദന്ത+ര്യേന നദീ-യതേ .
മനോ-വിലയ-മാദ+ത്തേ ത+സ്യാലാന ഇവ+ ദ്വിപഃ .. 62

ന+ സ്പ+ന്ദതേ മനോ യ+സ്യ ശ+സ്ത്ര+സ്തമ്ഭ/ ഇവോ+ത്തമഃ .
സ+ദ്വസ്-തുതോఽസൗ/ പുരുഷഃ(ശ്) ശിഷ്ടാഃ(ഖ്) കർദമ-കീടകാഃ .. 63

യ-സ്യാ/ചപ-ലതാം(യ്) യാതം/ മന ഏക+ത്ര സംസ്ഥിതമ് .
അനു+ത്തമ-പദേ-നാസൗ/ ധ്യാനേ-നാനു-ഗതോఽനഘ .. 64

സംയ-മാ+ന്മനസഃ(ശ്) ശാ+ന്തി-മേതി സംസാര-വി+ഭ്രമഃ .
മ+ന്ദരേఽ+സ്പ+ന്ദതാം(യ്) യാതേ യഥാ+ ക്ഷീര-മഹാർണവഃ .. 65

മാന+സ്യോ/ വൃ+ത്തയോ/ യാ യാ/ ഭോഗ-സംക+ല്പ-വി+ഭ്ര/മൈഃ .
സംസാര-വിഷ-വൃ+ക്ഷ+സ്യ/ താ ഏവാ+ങ്കുര-യോനയഃ .. 66

ചിത്തം(ഞ്) ചലത്/കുവലയം(വ്) വലയ+ന്ത ഏതേ
മൂഢാ മഹാ-ജഡ-ജവേ മദ-മോഹ-മ+ന്ദാഃ .
ആവർത-വർതിനി വിലൂന-വിശീർണ-ചി+ന്താ-
ച+ക്ര+ഭ്രമേ പുരുഷ-ദുർ/ഭ്രമരാഃ(ഫ്) പത+ന്തി .. 67

ഇ+ത്യാർഷേ+ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ മോക്ഷോ-പായേ-
ഷൂത്പത്തി+പ്രകരണേ ചി+ത്ത-ചികിത്സാ-
പൂർവകം(ഞ്) ചി+ത്തവർണനനം(ൻ) നാമ ദശോത്തര-ശതതമഃ(സ്) സർഗഃ
.. 110 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
5.10.2023